

**Nasjonalparkstyret
for Jotunheimen
og Utladalen**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk fjellsenter
Brubakken 2, 2686 Lom
Luster kommune,
Kommunehuset, 6868 Gaupne

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 57 64 31 47
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/jotunheimen>

DNT Oslo og Omegn
v/Lise Haavik

Saksbehandler Eldrid Nedrelo

Vår ref. 2022/3667-2 432.3

Dykkar ref.

Dato 06.05.2022

Delegert vedtak - Tillatelse - Jotunheimen nasjonalpark - 2022 - Bruk av helikopter for transport av søppel etter oppdrydding på Fannaråken - DNT Oslo og Omegn

Vi viser til søknad mottatt på e-post den 05.04.22.

Delegert vedtak:

DNT Oslo og Omegn får tillatelse til bruk av helikopter for uttransport av søppel fra Fannaråken og området mellom Fannaråken og Steindalsnosi. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskriften for Jotunheimen nasjonalpark § 4, første alternativ, jf. naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ.

Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

- Tillatelsen gjelder fortrinnsvis uke 34 2022, men ved dårlige flyforhold pga. været kan transporten gjennomføres uke 35.
- Transporten skal avgrenses til det antall turer som er strengt nødvendig for å få transportert ut skrotet.
- Transporten skal samordnes med uttransport av restmaterialer, midlertidige toaletter og utstyr i forbindelse med oppføring av ny utedo på Fannaråken, slik at transporten blir mest mulig konsentrert.
- Innflyging skal skje korteste veg fra parkeringsplassen ved Prestesteinsvatnet som vist i søknaden, retur samme veg.
- Tillatelsen gjelder ikke ren persontransport.
- Helikoptertransporten skal gjennomføres på ukedag, ikke helg.
- SNO v/ Rigmor Solem er varslet om tidsperioder for transporten ved kopi av vedtaket. Kontaktinformasjon til SNO mobilnr. 959 65 158, eller e-post rigmor.solem@miljodir.no.
- Tillatelsen skal tas med ved flyging og vises ved kontroll.
- Det skal føres kjøreskjema som skal være med under transporten, jf. vedlegg til tillatelsen. Kjøreskjema skal fylles ut før hver tur og sendes til Nasjonalparkstyret for Jotunheimen og Utladalen innen 1. oktober 2022.

Tillatelsen gjelder i medhold av verneforskriften og søker må innhente evt. tillatelse etter motorferdselloven fra Luster kommune og fra grunneier.

Vedtaket kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. Eventuell klage skal stiles til Miljødirektoratet, men sendes via nasjonalparkstyret innen tre uker etter at brevet er mottatt.

Med helsing

Eldrid Nedrelo
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Dokument i saka

- Dispensasjonssøknad om bruk av helikopter for transport av søppel ved e-post av 15.04.22 fra DTN Oslo og Omegn.
- Jotunheimen NP – Automatisk meteorologisk målestasjon på Fannaråken- Behov for fjerning – Meteorologisk institutt, datert 19.08.21.
- Søknad om reetablering av Meteorologiske målinger på Fannaråki – Meteorologisk institutt, datert 22.05.2012.
- Jotunheimen nasjonalpark – Dispensasjon – Løyve til reetablering av meteorologisk målestasjon på Fannaråken – Meteorologisk institutt, datert 15.06.2012.

Saksopplysninger

Søknad om tillatelse til å bruke helikopter ved opprydding på Fannaråken

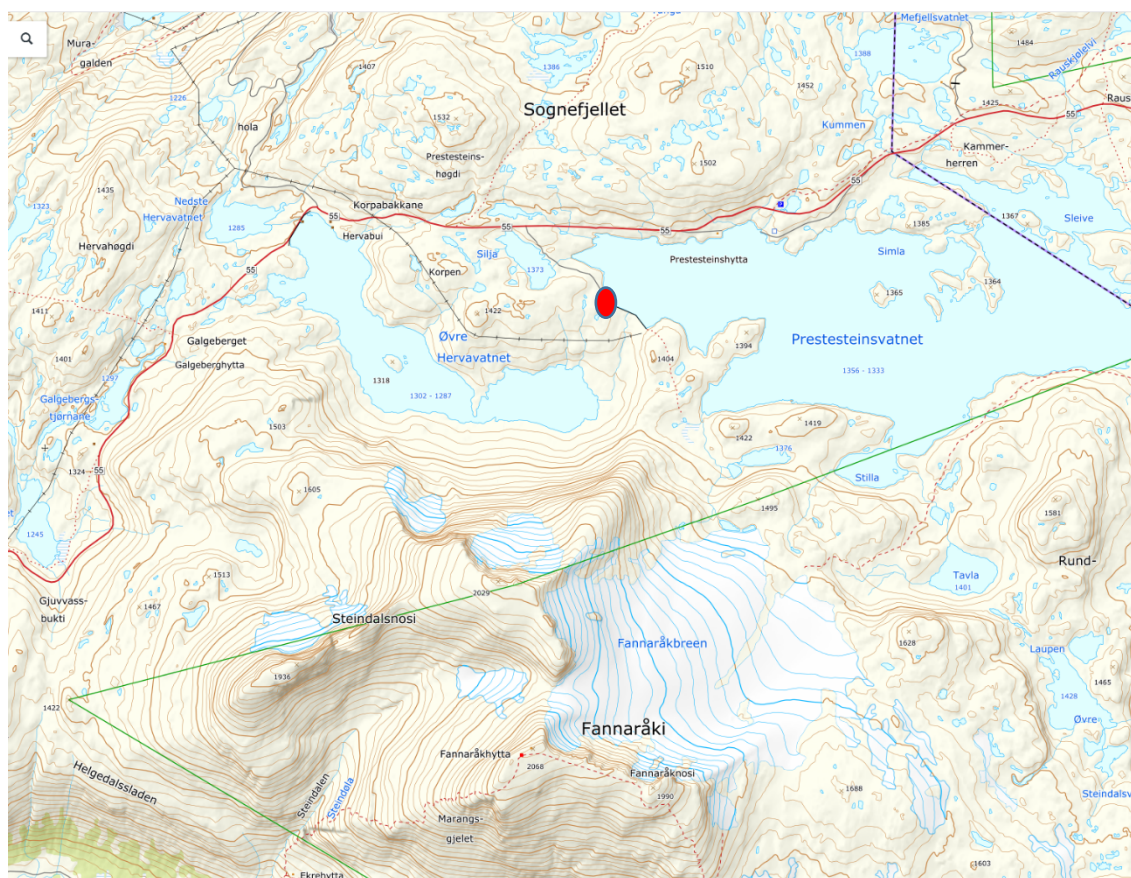
Som vi har snakket om tidligere, vil det bli foretatt en stor opprydding på Fannaråken i løpet av sommeren. Dette skal skje i samarbeid mellom DNT Oslo og Omegn og Meteorologisk institutt. Sistnevnte har budsjettert med 1 mill. kroner. Oppryddingen er planlagt i uke 34.

Det har vært ryddet to ganger før, men det dukker stadig opp mer ettersom is- og snøfelt tiner og blir tynnere. Det er vesentlig søppel fra den tidligere meteorologiske stasjonen som skal fjernes. Da stasjonen var i drift ble all søppel kastet utenfor stupet eller steinet ned på toppen. Vi har en brukbar oversikt over det som befinner seg rundt hyttene, men det er arbeidskrevende å få det frem. I tillegg er det knuste eternittplater rundt hovedhytta og knust glass spesielt rundt Met'n. Det kreves fagfolk til deler av arbeidet og vi har allerede inngått avtale med R3 entreprenør som bl.a. er store innenfor miljøsanering. Omfanget av det som befinner seg nedenfor stupet har vi ikke helt oversikt over. De som jobber på Fannaråkhytta sier at det har tint frem mye i løpet av de siste årene. Jeg var med og ryddet forrige gang og da var det søppel spredd over flere hundre meter. Det ble bl.a. sanket sammen 90 tomme parafin-/oljefat. Ellers var det alt fra glass, flasker, gamle aggregater og annet. Det vil være krevende å få tak i alt, ikke minst fordi terrenget er bratt og at det muligens må brukes stegjern. Vi har planlagt befarig under stupet i juli og vil ha bedre oversikt over omfanget da.

Planen er oppflyging av mannskap og utstyr mandag 22/8 og retur påfølgende fredag. Det er også behov for å gå ned i skaret mellom Steindalsnosi og Fannaråken og legge av big-bager.

Vi søker om tillatelse til å bruke helikopter til å få utført jobben, gjerne med litt utvidet tidsrom for returflyging i fall været blir dårlig.

I e-post av 04.05.22 opplyser søker om at flyginga starter fra p-plassen ved Prestesteinsvatnet som er markert med rød prikk i kartet på neste side.

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret har delegert forvaltningsmyndighet for Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde i henhold til vedtekter revidert 13.08.2015. NP-styret har i møte 11. mai 2016 delegert til nasjonalparkforvalter å gjøre vedtak i kurante saker etter de spesifiserte dispensasjonsreglene og i saker etter naturmangfoldlova § 48 med etablert forvaltningspraksis.

Verneformål – forskrift

Formålet med Jotunheimen nasjonalpark er «å ta vare på eit stort, samanhengjande og villmarksprega naturområde i overgangen mellom austlandsk og vestlandsk fjellnatur som inneheld særprega og representative økosystem og landskap utan tyngre naturinngrep.

Videre er formålet med vernet å ta vare på:

– Eit høgfjellsøkosystem med eit eigenarta og variert naturmangfal, medrekna artar, bestandar, naturtypar og geologi.

– – –

– Leveområde for villreinen

– Klaturminne

Ålmenta skal ha høve til uforstyrra naturoppleving gjennom utøving av naturvenleg og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.»

Verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark, § 3 pkt. 6.1, setter forbud mot all motorferdsel, inkludert start og landing med luffartøy, og lavtflyving under 300 m over bakken, med unntak gitt i forskriftens punkt 6.2 og 6.3. Det er ingen spesifisert unntakshjemmel for motorferdsel knyttet til rydding av søppel i verneforskriften, og søknaden om dispensasjon krever derfor behandling etter den generelle dispensasjonsregelen i § 4 første alternativ, dvs. vurdering etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ.

Naturmangfoldloven § 48 setter svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men opner for tiltak som *«ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig»*. Begge vilkårene må være oppfylt. Dispensasjonen *må* ikke gis sjølv om vilkårene er oppfylt. Det skal gjøres en konkret vurdering i den enkelte saken, og skjønn og retningslinjer fra overordna myndigheter er en del av vurderinga samtidig som tilrettelegging for verdiskaping skal vektlegges. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsatte eller helt spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

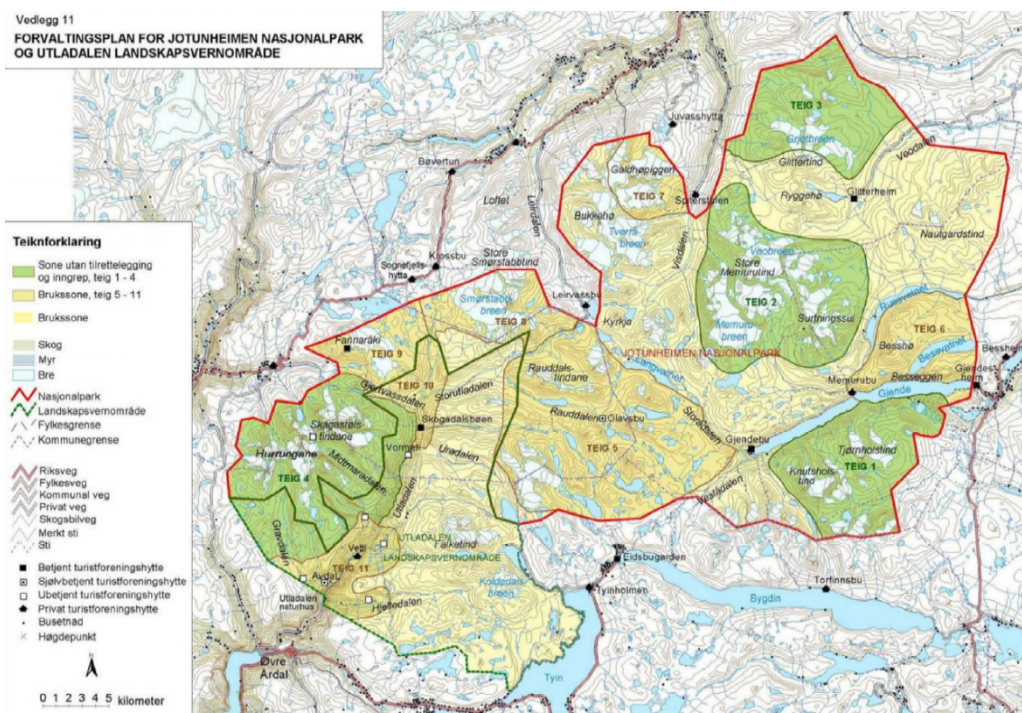
Forvaltningsplan (rettledende utkast fra 2008)

I følge forvaltningsplan er det et mål å holde den motoriserte ferdsele i nasjonalparken og landskapsvernområdet på et så lavt nivå som mulig. Videre vil det i tråd med forvaltningsplanen bl.a. være et vilkår for motorisert ferdsel at:

- *«transportbehova skal samordnast»*
- *«for private hytter i verneområda vil det bli følgt ein restriktiv dispensasjonspraksis. Transport av materialar til vedlikehald av hytter vil normalt bli gjeve.»*
- *« Det vil vere vanskelegare å få løyve til motorisert ferdsel innanfor vernesonene samanlikna med brukssonene.»*

Forvaltningsplanen deler inn verneområdet i ulike soner etter grad av tilrettelegging, og gjennom differensiert forvaltningspraksis tar en sikte på å bevare områda markert med grønt på forvaltningsplankartet mest mulig uforstyrta. Soneinndelinga gjelder både tilfeller som tekniske inngrep og ulike aktiviteter, som motorferdsel.

Kartutsnittet nedenfor viser soneinndelinga i forvaltningsplanen, med grønne teiger som skjerma:

Tiltaket er planlagt innen brukszonene, teig 9. Her er det åpnet for en viss aktivitet, så lenge man tar hensyn til sårbare arter og andre verneverdier.

Motorferdsel knyttet til turisthytter har følgende føringer i kap. 8.15.2 (relevante utdrag):
«- - - Også innafor ei turistbedrift sitt område (spesiell sone for tilrettelegging og inngrep) skal omfanget av motorferdsel haldast på lågast mogleg nivå, og det er berre transport av varar/tungt utstyr det vil bli gjeve løyve til. - - - Motorkøyretøy er framandelement i verneområda, og med mange motoriserte køyretøy er det vanskeleg å halde kontroll med ulovleg bruk av desse...»

Naturmangfoldlova

Søknaden blir også vurdert etter miljørettsprinsippa i naturmangfoldlova (nml) §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var-prinsippet, samla belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jf. § 7.

Presedens

I forbindelse med ei synfaring på toppen av Fannaråken i juli 2021 vart det registrert en del gammelt skrot som har smelta fram, og DNT Oslo og Omegn er villige til å organisere en ryddedugnad for å samle opp dette. Skrotet er sannsynligvis ei blanding av etterlatenskaper fra Meteorologisk institutt sin tidligere virksomhet (Fannaråken har vært den høyestliggende målestasjonen i landet) og fra drifta av turisthytta på Fannaråken, men det er vesentlig søppel fra den tidligere meteorologiske stasjonen som skal fjernes. Skrotet omfatter bl.a. spiker, glass og biter fra eternittkledning mm.

All slags ureining og forsøpling er forbudt innenfor nasjonalparken, jf. verneforskriften § 3 pkt. 7.1. Det er et svært positivt tiltak at søppelet blir rydda opp. På grunn av beliggenheten til Fannaråkhytta og målestasjonen er det nødvendig å bruke helikopter for å frakte ut søppelet. Med bakgrunn i dette mener forvalter at fjerning av søppelet ved hjelp av helikopter er et nødvendig, særskilt tilfelle som ikke vil skape uheldig presedens i andre saker.

Vurdering

Det er vesentlig søppel fra den tidligere meteorologiske stasjonen som skal fjernes. Da stasjonen var i drift ble alt søppel kastet utenfor stupet eller steinet ned på toppen. Det har vært rydda i området to ganger før, men det dukker stadig opp mer søppel, ettersom is- og snøfelt tiner. DNT OO/Met inst. har ikke helt oversikt over omfanget av det som befinner seg nedenfor stupet. Søppelet nedenfor stupet vil bli fylt oppi bigbager på stedet. Det er derfor behov for å gå ned i skaret mellom Steindalsnosi og Fannaråken for å legge av big-bager og for uttransport. Transporten søkes effektivisert ved å samordne den med utflyging av midlertidige toalett, rester etter gammel utedo og utstyr i uke 34.

Tiltaket må vurderes etter verneforskrifta for Jotunheimen nasjonalpark § 4, første alternativ, jf. nml. § 48 første ledd, første alternativ. En må da først ta stilling til om vilkårene er oppfylt. Vilråene forutsetter at tiltaket ikke er i strid med formålet med vernevedtaket og at det ikke påvirker verneverdiene nevneverdig.

Kunnskapsgrunnlaget (nml § 8) er vurdert som tilfredsstillende når det gjelder biologiske verdier i området. Det ble gjennomført sårbarhetsvurdering for fugl i Vest-Jotunheimen i 2018. Kartlegginga er gjort med særlig fokus på rovfugl. Helikopter vil kunne forstyrre fugl og vilt, og dette kan være særlig uheldig i hekke- og ynglesesongen. Det er ikke registrert hekkelokalitet for rovfugl i det aktuelle området. I dette tilfellet er det ut fra føre-var-hensyn likevel positivt at transporten er planlagt etter den mest sårbare tida for hekkende rovfugl, og til sent i turistsesongen, i slutten av august. Normalt er det ikke villrein i området på det aktuelle tidspunktet, da villrein trekker inn i vinterbeiter nord for Hurrungane først på senhøst/tidlig vinter. Villreinen benytter de samme vinterbeitene som Lom tamreinlag.

Så lenge transporten kommer inn fra Prestesteinsvatnet, og med vilkår om å avgrense flyginga i tid og rom, vil påvirkningen være akseptabel. Transporten søkes gjennomført i løpet av ei uke, mandag – fredag, men DNT søker om noe utvida tidsrom for flyginga i tilfelle det skulle bli dårlig vær så helikopteret ikke kan lande. Omfanget av søppelet er ikke kjent, og det er derfor vanskelig å anslå behovet for antall turer. I dette tilfellet settes derfor vilkår om å avgrense transporten til det antall turer som strengt tatt trengs for å få transportert ut skrotet. Ved å avgrense helikopterbruken som angitt i vilkårene til brukssona, mener forvalter at sannsynligheten for unødig forstyrning av vilt er liten (jf. nml. § 9), og at det er positivt at søppelet blir fjerna. Forvalter kan ikke se at helikopterbruken i dette tilfellet vil påvirke verneformålet eller verneverdiene nevneverdig. Flyging med helikopter vil skje i brukssone fra Prestesteinsvatnet, korteste vei til Fannaråken, med drop av big-bager under skrenten mellom Fannaråken og Steindalsnosi. Transporten blir også kombinert med uttransport av restmaterialer, midlertidige toaletter og utstyr i forbindelse med oppføring av ny utedo på Fannaråken. Med tanke på forstyrning er det en fordel at transporten blir samordna i tid og rom. Transporten vil da gi en mindre merbelastning på naturmiljøet (jf. nml. § 10). Tilsvarende behov er ikke kjent i andre verneområder. Forvaltningsmyndigheten følger en generelt streng praksis når det gjelder motorferdsel, og samla belastning blir vurdert som akseptabel for tiltak der nytteverdi blir vurdert som klart større enn ulempene.

Tiltaket medfører ikke ødeleggelse av natur, og naturmangfoldloven § 11 blir derfor ikke vurdert nærmere.

Bruk av helikopter er den eneste aktuelle transportmetoden i dette tilfellet. Transporten må planlegges slik at tidsrom med støy blir så kort som mulig. Det er positivt at det blir planlagt best mulig samordning med uttransport av restmaterialer, utstyr og midlertidige toaletter fra Fannaråken (jf. nml. § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder).

Konklusjon

Med vilkårene som blir satt for tillatelsen, vurderer forvalter at dispensasjonen ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig og at de ikke er i strid med verneformålet. I dette tilfellet mener forvalter at nytteverdien av tiltaket er klart større enn ulempene da støyen fra helikopteret er av forbigående karakter.

Med bakgrunn i vurderingene etter naturmangfoldloven §§ 8-12 og verneforskrifta vurderer forvalter at det kan gis dispensasjon til bruk av helikopter ved opprydding på Fannaråken.

Kopi til:

Luster kommune	Rådhuset	6868	GAUPNE
Aina-Elise Bolstad Stokkenes			
Rigmor Solem			
Luster Austre Fjellstyre			
Statsforvaltaren i Vestland	Statens hus, Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER